

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Tomáše Rychlého a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobce: **Mgr. F. Š.**, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky**, se sídlem Soudní 1672/1a, Praha 4, o žalobě na ochranu proti nečinnosti žalované, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 27. 6. 2019, č. j. 15 A 30/2019 – 23,

t a k t o :

- I. Návrh žalobce na ustanovení zástupce z řad advokátů **se z a m í t á .**
- II. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- III. Žádnému z účastníků **se n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobce se u Městského soudu v Praze (dále jen „*městský soud*“) domáhal ochrany před nečinností žalované, kterou spatřoval v nevyřízení žádosti ze dne 20. 6. 2018 dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (dále jen „*zákon o svobodném přístupu k informacím*“), o poskytnutí informací o činnosti žalované a údajů o fungování jejích organizačních jednotek, adresované Věznici Karviná. Společně s žalobou podal žalobce také žádost o osvobození od soudních poplatků a návrh na ustanovení zástupce. Městský soud usnesením ze dne 27. 6. 2019, č. j. 15 A 30/2019 – 23, zamítl žalobcovu žádost o osvobození od soudních poplatků i jeho návrh na ustanovení zástupce.

[2] Žalobce (dále jen „*stěžovatel*“) napadl uvedené usnesení městského soudu kasační stížností, ve které tvrdí, že je osobou se zdravotním postižením a že se bez svého zavinění ocitl v tíživé sociální situaci. Podle něj nelze v právním státě trpět zlovůli v rozhodovací

činnosti odpovědných soudců a účelově bránit poskytnutí soudní ochrany, navíc nadřezáváním žalované, což otrásá důvěru v nestrannost justice. Domáhá se zrušení napadeného usnesení městského soudu a vrácení věci k novému projednání. Stěžovatel současně požádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů pro řízení o kasační stížnosti.

[3] Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

[4] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval návrhem stěžovatele na ustanovení zástupce z řad advokátů a žádostí o osvobození od soudních poplatků. K žádosti o osvobození od soudních poplatků zdejší soud konstatuje, že podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí městského soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 – 19, publ. pod č. 3271/2015 Sb. NSS). Nejvyšší správní soud proto nerozhodoval o žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků (a logicky jej tedy ani ke splnění poplatkové povinnosti nevyzýval).

[5] Pokud jde o návrh stěžovatele na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti, vycházel Nejvyšší správní soud z § 35 odst. 10 soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), podle kterého lze účastníku ustanovit zástupce, jestliže jsou u něj dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků a tento postup je nezbytně třeba k ochraně jeho práv. Při úvaze, zda je v řízení o této kasační stížnosti nezbytné ustanovit k hájení zájmů stěžovatele advokáta, vycházel Nejvyšší správní soud ze skutečnosti, že stěžovatel brojí proti usnesení o neosvobození od soudních poplatků, respektive o neustanovení zástupce, a jedná se tedy o věc, která není skutkově ani právně nijak složitá. V kasační stížnosti prezentuje (být stručně) důvody, kterými zpochybňuje rozhodnutí městského soudu. Kasační stížnost tedy obsahuje dostatečné argumenty a ustanovení zástupce není k ochraně práv stěžovatele nezbytně nutné. Navíc je třeba poukázat i na skutečnost, že stěžovatel má vysokoškolské právnické vzdělání a v minulosti sám působil jako advokát. Nejvyšší správní soud proto návrh stěžovatele na ustanovení zástupce z řad advokátů pro řízení o kasační stížnosti zamítl (výrok I. tohoto rozsudku). Ostatně obdobně postupoval kasační soud i v dalších případech (z poslední doby viz např. rozsudek ze dne 23. 7. 2019, č. j. 7 As 197/2019 – 14).

[6] Nejvyšší správní soud poté posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[7] Kasační stížnost není důvodná.

[8] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoli za řízení odejme, popř. i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že*

pokračování

poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popř. neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.

[9] Již městský soud přilehavě odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 – 66, publ. pod č. 2601/2012 Sb. NSS, podle kterého platí, že „[i] když účastník je nemajetný, takže by zásadně bylo namístě přiznat mu osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), může mu soud výjimečně toto dobrodiní odeprít, a to zejména pro povahu sporu či sporů, které účastník vede. O výše uvedený případ se může jednat, vede-li účastník s různými veřejnými institucemi množství sporů týkajících se poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, které často pokračují jako spory soudní, a přitom nejde o spory mající vztah k podstatným okolnostem účastnickovy životní sféry (netýkají se, a to ani nepřímo, účastnickova majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí, nýbrž jde o spory vyvolané účastnickým zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí).“

[10] V dané věci se stěžovatel domáhal poskytnutí souboru informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím. Městský soud poukázal na to, že stěžovatel v projednávané věci své žádosti adresoval Věznici Karviná, on sám však vykonával trest odnětí svobody ve V. (nyní se nachází ve V. – pozn. Nejvyššího správního soudu). Požadované informace se tak vztahovaly k vězeňskému zařízení, v němž se stěžovatel nenacházel (a ani netvrdil, že by mu hrozilo přemístění do takového zařízení).

[11] Nejvyšší správní soud se ztotožňuje s městským soudem, že ze stěžovatelovy žádosti neplyne, že by požadované informace měly jakýkoliv vztah k podstatným okolnostem jeho života. Naopak jde o spory zřejmě vyvolané stěžovatelovým zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí. I zdejšímu soudu je z úřední činnosti známo, že stěžovatel vede s žalovanou (respektive s různými vězeňskými zařízeními) množství sporů týkajících se poskytování informací dle zákona o svobodném přístupu k informacím, které často pokračují před soudy. Taková řízení má stěžovatel plné právo vést, dává-li mu objektivní právo procesní možnosti tak činit (a nejde-li o šikanózní jednání nebo jiné zneužití veřejných práv). Není však důvod, aby náklady na vedení těchto řízení za stěžovatele nesl stát formou osvobozování od soudních poplatků. Osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím osobám s nízkými příjmy vést bezplatně řízení podle své libosti. Jeho úkolem je zajistit, aby osobám, které nemají dostatek prostředků a u nichž je namístě, aby soudní řízení vedly (neboť jde o věc skutečně se dotýkající jejich životních okolností), nebránil nedostatek prostředků v účinné soudní ochraně (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 4. 2019, č. j. 10 As 88/2019 – 13).

[12] Takovou povahu však nyní vedené řízení nemá. Jelikož stěžovatel „vrší“ správní a soudní řízení (například tím, že stále dokola napadá procesní rozhodnutí soudů či postup správních orgánů, přestože v právně totožných věcech stěžovatele již byl pravomocně vysloven závazný názor Nejvyššího správního soudu), aniž důsledně váží důvodnost svého postupu, je podle zdejšího soudu správné, aby stěžovatel vedl soudní řízení s vědomím jeho nákladů a aby uhradil soudní poplatek (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 11. 2012, č. j. 6 As 14/2012 – 11).

[13] Uvedené platí tím spíše, má-li stěžovatel právnické vzdělání vyžadované pro výkon advokacie. S ohledem na výše uvedené mu nemohl být ani ustanoven zástupce pro řízení o žalobě (§ 35 odst. 10 s. ř. s.). V řízení o žalobě nadto není zastoupení advokátem povinné. Městský soud tedy nepochybil ani tím, že stěžovateli neustanovil zástupce z řad advokátů (pro úplnost srovnej např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 9. 2015, č. j. 1 As 197/2015 – 19). Z ničeho přitom neplyne, že by rozhodnutí městského soudu bylo založeno na zlovůli, či že by bylo výrazem nadržování žalované, jak stěžovatel bez další konkretizace tvrdí v kasační stížnosti. Napadené usnesení má plnou oporu v právní úpravě a konstantní judikatuře (viz výše).

[14] Nejvyšší správní soud proto zamítl kasační stížnost podle § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. (výrok II. tohoto rozsudku).

[15] Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s.); žalované nevznikly v tomto řízení náklady nad rámec její běžné úřední činnosti. Soud proto rozhodl tak, že nepřiznal náhradu nákladů řízení žádnému z účastníků (výrok III. tohoto rozsudku).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 15. srpna 2019

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu